EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.5.2022.
COM(2022) 615 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o nacionalnom programu reformi Irske za 2022. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Irske za 2022.

{SWD(2022) 615 final} - {SWD(2022) 640 final}

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o nacionalnom programu reformi Irske za 2022. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Irske za 2022.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika[1], a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža[2], a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća[3] kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža se financijska potpora provedbi reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. Mehanizam doprinosi gospodarskom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja kojima se potiče rast, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije, uz jačanje otpornosti i potencijalnog rasta gospodarstava država članica. Pomaže i jačanju održivih javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i

1 SL L 209, 2.8.1997., str. 1.
2 SL L 306, 23.11.2011., str. 25.
3 Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

dugoročnom razdoblju. Maksimalni financijski doprinos po državi članici u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost ažuriran je [XX] lipnja 2022., u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241.

(2) Komisija je 24. studenoga 2021. donijela Godišnji pregled održivog rasta, čime je označen početak Europskog semestra 2022. za koordinaciju ekonomskih politika. Uzela je u obzir zajedničku predanost daljnjoj provedbi europskog stupa socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017., ponovno potvrđenu na socijalnom samitu u Portu u svibnju 2021. Europsko vijeće potvrdilo je 25.ožujka 2022. prioritete Godišnjeg pregleda održivog rasta 2022. Komisija je 24. studenoga 2021. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojem je utvrđeno da je Irska jedna od država članica za koje je potrebno detaljno preispitivanje[4]. Komisija je istog dana donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Vijeće donijelo 5. travnja 2022., kao i Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2022., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načela europskog stupa socijalnih prava i koji je Vijeće donijelo 14. ožujka 2022.

(3) Ruska invazija na Ukrajinu, koja je uslijedila nakon globalne pandemije, znatno je izmijenila geopolitički i gospodarski kontekst. Posljedice invazije na gospodarstva država članica očituju se npr. u višim cijenama energenata i hrane te slabijim izgledima za rast. Više cijene energije posebno opterećuju najranjivija kućanstva koja žive u energetskom siromaštvu ili su izložena riziku od energetskog siromaštva. EU se suočava i s dosad nezabilježenim priljevom osoba koje bježe iz Ukrajine. U tom je kontekstu 4. ožujka 2022. prvi put aktivirana primjena[5] Direktive o privremenoj zaštiti, kojom se raseljenim osobama iz Ukrajine daje pravo na zakonit boravak u EU-u, kao i pristup obrazovanju i izobrazbi, tržištu rada, zdravstvu, stanovanju i socijalnoj skrbi.

(4) Uzimajući u obzir gospodarsku i geopolitičku situaciju koja se ubrzano mijenja, europski semestar u 2022. nastavlja opsežnu koordinaciju ekonomskih politika i politika zapošljavanja te se istodobno razvija u skladu sa zahtjevima provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost, kako je navedeno u Godišnjem pregledu održivog rasta 2022. Provedba donesenih planova za oporavak i otpornost ključna je za ostvarivanje prioriteta politika u postupku europskog semestra jer se planovi odnose na sve relevantne preporuke ili na znatan dio relevantnih preporuka za pojedinu zemlju izdanih u ciklusima semestra 2019. i 2020. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019. i 2020. i dalje su jednako relevantne i za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241, uz sve preporuke za pojedinu zemlju izdane do datuma dostave izmijenjenog plana.

---

4 Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

5 Provedbena odluka Vijeća (EU) 2022/382 od 4. ožujka 2022. o utvrđivanju postojanja masovnog priljeva raseljenih osoba iz Ukrajine u smislu članka 5. Direktive 2001/55/EZ koja ima učinak uvođenja privremene zaštite, SL L 71, 4.3.2022., str. 1.

(5) Opća klauzula o odstupanju aktivirana je u ožujku 2020.[6] Komisija je u svojoj Komunikaciji od 3. ožujka 2021.[7] iznijela stajalište da bi odluku o deaktivaciji ili nastavku primjene opće klauzule o odstupanju trebalo donijeti u okviru ukupne ocjene stanja gospodarstva, pri čemu bi ključni kvantitativni kriterij bio razina gospodarske aktivnosti u EU-u ili europodručju u usporedbi s razinama prije krize (krajem 2019.). Povećana neizvjesnost i znatni negativni rizici za gospodarske izglede u kontekstu rata u Europi, dosad nezabilježeno povećanje cijena energije i kontinuirani poremećaji u lancu opskrbe opravdavaju produljenje opće klauzule o odstupanju u okviru Pakta o stabilnosti i rastu tijekom 2023.

(6) U skladu s pristupom iz mišljenja Vijeća od 18. lipnja 2021. o Programu stabilnosti za 2021., smjer fiskalne politike trenutačno se najbolje mjeri kao promjena primarnih rashoda (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda), isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19, ali uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a, u odnosu na srednjoročni potencijalni rast[8]. Kako bi se ocijenilo je li nacionalna fiskalna politika razborita i potiče li se njezinim sastavom održiv oporavak u skladu sa zelenom i digitalnom tranzicijom, uz opći smjer fiskalne politike pozornost se posvećuje i razvoju primarnih tekućih rashoda koje financira država[9] (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda i privremenih hitnih mjera uvedenih zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19) i razvoju ulaganja.

(7) Komisija je 2. ožujka 2022. donijela Komunikaciju s općim smjernicama za fiskalnu politiku u 2023., čiji je cilj poduprijeti pripremu programa stabilnosti i konvergencije država članica i time ojačati koordinaciju politika[10]. Na temelju makroekonomskih izgleda iz zimske prognoze 2022., Komisija smatra da je prelazak s ukupno poticajnog smjera fiskalne politike u razdoblju 2020.–2022. na uglavnom neutralan opći smjer fiskalne politike primjeren za 2023., uz spremnost na reagiranje na promjenjivo gospodarsko stanje. Komisija je najavila da bi se fiskalne preporuke za 2023. trebale i dalje razlikovati po državama članicama te bi se u njima trebalo voditi računa o mogućim prelijevanjima među državama. Komisija je pozvala države članice da te smjernice uzmu u obzir u svojim programima stabilnosti i konvergencije. Komisija se obvezala da će pomno pratiti gospodarska kretanja i prema potrebi prilagoditi svoje smjernice politika, a najkasnije u okviru proljetnog paketa europskog semestra potkraj svibnja 2022.

(8) U pogledu fiskalnih smjernica od 2. ožujka 2022., u fiskalnim preporukama za 2023. uzimaju se u obzir pogoršani gospodarski izgledi, povećana neizvjesnost i dodatni negativni rizici te viša inflacija u usporedbi sa zimskom prognozom. Na temelju tih

---

6 Komunikacija Komisije Vijeću o aktivaciji opće klauzule o odstupanju Pakta o stabilnosti i rastu, Bruxelles, 20.3.2020., COM(2020) 123 final.

7 Komunikacija Komisije Vijeću „Godinu dana od izbijanja pandemije bolesti COVID-19: odgovor u okviru fiskalne politike”, Bruxelles, 3.3.2021., COM(2021) 105 final.

8 Preporuka sadržava Komisijine procjene smjera fiskalne politike i njezinih komponenti na temelju pretpostavki iz Komisijine proljetne prognoze 2022. Komisijine procjene srednjoročnog potencijalnog rasta ne uključuju pozitivan učinak reformi u okviru plana za oporavak i otpornost koje mogu potaknuti potencijalni rast.

9 Ne financira se bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova EU-a.

10 Komunikacija Komisije Vijeću: Smjernice za fiskalnu politiku za 2023., Bruxelles, 2.3.2022., COM(2022) 85 final.

razmatranja, fiskalnim odgovorom treba povećati javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju i energetsku sigurnost te održati kupovnu moć najranjivijih kućanstava kako bi se ciljanim i privremenim mjerama ublažio učinak povećanja cijena energije i ograničio inflacijski pritisak zbog sekundarnih učinaka; fiskalna politika trebala bi ostati fleksibilna radi prilagodbe okolnostima koje se brzo mijenjaju i trebala bi se razlikovati po državama članicama, ovisno o njihovoj fiskalnoj i gospodarskoj situaciji, među ostalim u pogledu izloženosti krizi i priljevu raseljenih osoba iz Ukrajine.

(9) Irska je 28. svibnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 8. rujna 2021. donijelo Odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Irske[11]. Isplata obroka ovisi o odluci Komisije, donesenoj u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, da je Irska u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da mjere povezane s ostvarenim ključnim etapama i ciljnim vrijednostima nisu ukinute.

(10) Irska je 4. svibnja 2022. dostavila Nacionalni program reformi za 2022., a 29. travnja 2022. Program stabilnosti za 2022., u skladu s rokom utvrđenim u članku 4. Uredbe (EZ) br. 1466/97. Zbog njihove uzajamne povezanosti, ta su dva programa ocijenjena zajedno. U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom programu reformi za 2022. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Irske o ostvarenom napretku u provedbi plana za oporavak i otpornost.

(11) Komisija je 23. svibnja 2022. objavila Izvješće za Irsku[12] za 2022. Ocijenila je napredak Irske u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 2019., 2020. i 2021. te je analizirala provedbu plana za oporavak i otpornost Irske na temelju tablice pokazatelja za oporavak i otpornost. Na temelju te analize, u izvješću su utvrđeni nedostaci u pogledu izazova koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i nadolazeći izazovi, uključujući one koji proizlaze iz ruske invazije na Ukrajinu. Ocijenila je i napredak Irske u provedbi europskog stupa socijalnih prava i postizanju glavnih ciljeva EU-a u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja.

(12) Komisija je provela detaljno preispitivanje za Irsku u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011 i objavila rezultate 23. svibnja 2022[13]. Komisija je zaključila da u Irskoj više ne postoje neravnoteže povezane s visokim privatnim, državnim i vanjskim dugom. Ostvaren je važan napredak u smanjenju državne i privatne zaduženosti te neto vanjskih obveza i prije i nakon pandemije.

---

11 Provedbena odluka Vijeća od 8. rujna 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Irske (ST 11046/21 + ADD 1).

12 SWD(2022) 615 final.

13 SWD(2022) 634 final.

(13) Vijeće je 20. srpnja 2020. Irskoj preporučilo da u skladu s općom klauzulom o odstupanju u 2020. i 2021. poduzme sve potrebne mjere za djelotvoran odgovor na pandemiju, održavanje gospodarstva i potporu oporavku koji će uslijediti. Preporučilo je i da Irska, kada to gospodarski uvjeti dopuste, provodi fiskalne politike s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija i osiguravanja održivosti duga, uz istodobno poticanje ulaganja. Prema podacima koje je Eurostat potvrdio, deficit opće države u Irskoj se u 2021. smanjio na 1,9 % s 5,1 % BDP-a koliko je iznosio u 2020. Irska je odgovorom u okviru fiskalne politike pomogla gospodarski oporavak u 2021., a privremene hitne mjere potpore smanjile su se s 3,3 % BDP-a u 2020. na 2,7 % u 2021. Mjere koje je Irska poduzela u 2021. u skladu su s Preporukom Vijeća od 20. srpnja 2020. Diskrecijske proračunske mjere koje je vlada donijela 2020. i 2021. uglavnom su bile privremene ili popraćene kompenzacijskim mjerama. Prema podacima koje je Eurostat potvrdio, dug opće države u 2021. iznosio je 56,0 % BDP-a.

(14) Makroekonomski scenarij na kojem se temelje proračunske projekcije u Programu stabilnosti za 2022. je realan. Vlada predviđa da će se realni BDP povećati za 6,4 % u 2022. i za 4,4 % u 2023. Za usporedbu, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se manji rast realnog BDP-a od 5,4 % u 2022. i sličan rast BDP-a od 4,4 % u 2023., uglavnom zbog manje privatne potrošnje i nižih projekcija za izvoz u 2022. Vlada u Programu stabilnosti za 2022. očekuje da će se ukupni deficit neznatno smanjiti na 0,4 % BDP-a u 2022. i prijeći u suficit od 0,2 % u 2023. Smanjenje u 2022. uglavnom je rezultat snažnog rasta gospodarske aktivnosti i ukidanja većine hitnih mjera. Prema programu, očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti na 50,1 % u 2022. i pasti na 46,3 % u 2023. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se državni deficit od 0,5 % BDP-a za 2022. i suficit od 0,4 % BDP-a u 2023. To je u skladu sa saldom opće države predviđenim u Programu stabilnosti za 2022. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se sličan udio duga opće države u BDP-u od 50,3 % u 2022. i 45,5 % u 2023.

Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2022. procjenjuje se da će srednjoročni (prosječni desetogodišnji) potencijalni rast proizvodnje iznositi 6,6 %. Međutim, ta procjena ne uključuje učinak reformi u okviru Plana za oporavak i otpornost koje mogu potaknuti potencijalni rast Irske.

(15) Vlada je 2022. postupno ukinula većinu mjera poduzetih kao odgovor na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19, pa se predviđa da će se privremene mjere hitne potpore smanjiti s 2,7 % BDP-a u 2021. na 0,6 % BDP-a u 2022. Na državni deficit utječu mjere donesene radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije, koje se u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. procjenjuju na 0,2 % BDP-a u 2022. i 0,0 % BDP-a u 2023[14]. Te se mjere uglavnom sastoje od socijalnih transfera siromašnijim kućanstvima i smanjenja neizravnih poreza na potrošnju energije. Te su mjere najavljene kao uglavnom privremene, no ako cijene energije ostanu povišene i 2023., neke od tih mjera mogle bi se nastaviti. Neke od tih mjera nisu ciljane, što se posebno odnosi na plaćanje za sve domaće potrošače električne energije i opće smanjenje trošarina. Na državni deficit utječu i troškovi pružanja

[14] Iznosi predstavljaju razinu godišnjih proračunskih troškova tih mjera poduzetih od jeseni 2021., uključujući tekuće prihode i rashode te, prema potrebi, mjere za kapitalne rashode.

privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine, za koje se u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa da će iznositi 0,1 % BDP-a u 2022. i 0,1 % u 2023.[15]

(16) Vijeće je 18. lipnja 2021. preporučilo Irskoj[16] da u 2022. provodi poticajan smjer fiskalne politike, uključujući impuls iz Mehanizma za oporavak i otpornost, te očuva ulaganja koja financira država. Preporučilo je i da Irska, kada to gospodarski uvjeti dopuste, provodi fiskalnu politiku s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija i osiguravanja srednjoročne fiskalne održivosti, uz istodobno poticanje ulaganja radi povećanja potencijala za rast.

(17) Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2022. i podataka iz irskog Programa stabilnosti za 2022. predviđa se da će u 2022. smjer fiskalne politike biti poticajan i iznositi -0.3 % BDP-a, u skladu s preporukom Vijeća.[17] Irska namjerava pružati kontinuiranu potporu oporavku koristeći se Mehanizmom za oporavak i otpornost za financiranje dodatnih ulaganja u skladu s preporukom Vijeća. Predviđa se da će se pozitivan učinak koji na gospodarsku aktivnost imaju rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova EU-a ostati stabilan u odnosu na 2021. Predviđa se da će učinak ulaganja koja financira država na fiskalni smjer politike u 2022. biti ekspanzivan i iznositi 0,3 postotna boda BDP-a[18]. Stoga u skladu s preporukom Vijeća Irska namjerava očuvati ulaganja koja financira država. Ujedno se predviđa da će rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez novih mjera na strani prihoda) u 2022. imati uglavnom neutralan učinak od 0,0 postotna boda na opći smjer fiskalne politike. To uključuje dodatni učinak mjera za ublažavanje gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije (0,2 % BDP-a).

(18) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se da će u 2023. smjer fiskalne politike iznositi 1,8 % BDP-a uz pretpostavku nepromijenjenih politika[19]. Predviđa se da će Irska 2023. nastaviti upotrebljavati bespovratna sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost za financiranje dodatnih ulaganja za potporu oporavku. Predviđa se da će se pozitivan učinak koji na gospodarsku aktivnost imaju rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova EU-a ostati stabilan u odnosu na 2022. Predviđa se da će učinak ulaganja koja financira država na fiskalni smjer politike u 2023. biti neutralan i iznositi 0,0 postotnih

---

15 Pretpostavlja se da će ukupan broj raseljenih osoba iz Ukrajine u EU postupno dosegnuti 6 milijuna do kraja 2022., a njihova se geografska razmještenost procjenjuje na temelju veličine postojeće dijaspore, relativnog broja stanovnika države članice primateljice i stvarne razmještenosti raseljenih osoba iz Ukrajine diljem Unije od ožujka 2022. Kad je riječ o proračunskim troškovima po osobi, procjene se temelje na modelu mikrosimulacije Euromod Zajedničkog istraživačkog centra Komisije, pri čemu se u obzir uzimaju novčane naknade na koje bi građani mogli imati pravo i naknade u naravi kao što su obrazovanje i zdravstvena zaštita.

16 Preporuka Vijeća od 18. lipnja 2021. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Irske za 2021. (SL C 304, 29.7.2021., str. 28.).

17 Negativan (pozitivan) predznak pokazatelja odgovara prekomjernom (nedovoljnom) rastu primarnih rashoda u usporedbi sa srednjoročnim gospodarskim rastom, što upućuje na ekspanzivnu (kontrakcijsku) fiskalnu politiku.

18 Predviđa se da će učinak ostalih kapitalnih rashoda koje financira država biti neutralan i iznositi 0,0 postotnih bodova BDP-a.

19 Negativan (pozitivan) predznak pokazatelja odgovara prekomjernom (nedovoljnom) rastu primarnih rashoda u usporedbi sa srednjoročnim gospodarskim rastom, što upućuje na ekspanzivnu (kontrakcijsku) fiskalnu politiku.

bodova BDP-a[20]. Ujedno se predviđa da će rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez novih mjera na strani prihoda) u 2023. imati kontrakcijski učinak od 1,8 postotnih bodova na opći smjer fiskalne politike. To uključuje učinak postupnog ukidanja mjera za ublažavanje posljedica povećanja cijena energije (0,2 % BDP-a).

(19) U Programu stabilnosti za 2022. očekuje se da će saldo opće države dosegnuti suficit od 1,2 % BDP-a u 2024. i 1,4 % do 2025. Stoga se predviđa da će deficit opće države tijekom trajanja programa ostati ispod 3 % BDP-a. U tim se predviđanjima pretpostavlja da će gornja granica rasta osnovnih rashoda iznositi 5 % godišnje. Prema programu, očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti do 2025., točnije na 43,8 % u 2024. i zatim pasti na 40,7 % u 2025. Na temelju analize Komisije čini se da su rizici za održivost duga u srednjoročnom razdoblju niske razine.

(20) Očekuje se da će ukupni deficit mirovinskog sustava dugoročno rasti zbog povećanja rashoda za mirovine s 4,6 % BDP-a u 2019. na 7,6 % u 2070. Neovisno povjerenstvo za mirovine dalo je nekoliko preporuka za jačanje fiskalne održivosti državnog mirovinskog sustava.

(21) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) i kriterijem 2.2. iz Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241, plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i trebaju se provesti do 2026. Doprinose svladavanju svih ili znatnog dijela ekonomskih i socijalnih izazova navedenih u preporukama za pojedinu zemlju koje je Vijeće uputilo Irskoj u postupku europskog semestra 2019. i 2020., uz sve preporuke za pojedinu zemlju izdane do datuma donošenja plana. Plan je posebno usmjeren na reforme i ulaganja kojima se olakšava zelena i digitalna tranzicija te na aktivnu potporu integraciji na tržište rada i usavršavanje. Ulaganjima se pridonosi i pojačanom financiranju već razrađenih projekata javnih ulaganja, promicanju privatnih ulaganja i upotrebi instrumenata izravnijeg financiranja za poticanje istraživanja i inovacija. Nadalje, planom se obvezuje na reforme u područjima socijalnog stanovanja i stanovanja po pristupačnim cijenama, mirovina, zdravstvene skrbi i regulatornih prepreka poduzetništvu, uz istodobno uvođenje mjera za koje se očekuje da će djelomično odgovoriti na probleme povezane sa sprečavanjem pranja novca i agresivnim poreznim planiranjem.

(22) Očekuje se da će provedba plana za oporavak i otpornost Irske doprinijeti daljnjem napretku u zelenoj i digitalnoj tranziciji. Mjerama potpore klimatskim ciljevima u Irskoj namijenjeno je 42 % ukupnih sredstava dodijeljenih u okviru plana, dok je mjerama potpore digitalnim ciljevima namijenjeno 32 % ukupnih sredstava dodijeljenih u okviru plana. Potpuna provedba plana za oporavak i otpornost, u skladu s relevantnim ključnim etapama i ciljnim vrijednostima, pomoći će Irskoj da se brzo oporavi od posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19, uz istodobno jačanje otpornosti. Sustavno uključivanje socijalnih partnera i drugih relevantnih dionika i dalje je važno za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost, kao i drugih ekonomskih politika i politika zapošljavanja izvan okvira plana, kako bi se osigurala opća odgovornost za cjelokupni program politike.

[20] Predviđa se da će učinak ostalih kapitalnih rashoda koje financira država biti neutralan i iznositi 0,0 postotnih bodova BDP-a.

(23) Irska još nije dostavila sporazum o partnerstvu i druge programske dokumente kohezijske politike[21]. U skladu s Uredbom (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. Irska uzima u obzir relevantne preporuke za pojedinu zemlju pri programiranju fondova kohezijske politike za razdoblje 2021.–2027. To je preduvjet za poboljšanje učinkovitosti i maksimalno povećanje dodane vrijednosti financijske potpore koju će primiti iz fondova kohezijske politike, uz istodobno promicanje koordinacije, komplementarnosti i usklađenosti između tih fondova i drugih instrumenata i fondova Unije. Uspješna provedba Mehanizma za oporavak i otpornost i programa kohezijske politike ovisi i o uklanjanju prepreka ulaganjima radi potpore zelenoj i digitalnoj tranziciji i uravnoteženom teritorijalnom razvoju.

(24) Osim gospodarskih i socijalnih izazova obuhvaćenih planom za oporavak i otpornost, Irska se suočava s brojnim dodatnim izazovima koji se odnose na kružno gospodarstvo i otpadne vode. Stvaranje otpada u Irskoj gotovo je za 25 % više od prosjeka EU-a, što ga čini petim proizvođačem komunalnog otpada po stanovniku u EU-u. Povećanje stopa recikliranja posljednjih se godina usporilo, dok se spaljivanje znatno povećalo. Kružna upotreba materijala u Irskoj iznosila je 1,8 % u 2020., što je znatno ispod prosjeka EU-a od 12,8 %. Potrebno je više poticaja i ulaganja kako bi Irska provela ambiciozniju strategiju za gospodarenje otpadom i kružno gospodarstvo te pritom izbjegla stvaranje prekomjernih kapaciteta za spaljivanje. Potrebno je u većoj mjeri podupirati kružne poslovne modele koji obuhvaćaju cijeli životni ciklus materijala kako bi se smanjio otpad i potrošnja resursa. Iako je ostvaren određeni napredak u olakšavanju ulaganja u upravljanje otpadnim vodama, manje od 50 % otpadnih voda u Irskoj pročišćava se u skladu s pravom EU-a. Najveća prepreka kvaliteti površinskih voda u Irskoj proizlazi iz prekomjernog prisustva hranjivih tvari iz nepročišćenih otpadnih voda i poljoprivrede. Potrebne su znatne nadogradnje infrastrukture i pouzdaniji pristup suzbijanju onečišćenja vode uzrokovanog poljoprivrednim djelatnostima. Odgovarajuća infrastruktura za otpadne vode ključna je i za poboljšanje kvalitete života i zdravstvenih uvjeta stanovništva. Nadalje, odgovarajuća infrastruktura za otpadne vode pridonosi poboljšanju regionalnog razvoja, ostvarivanju održivog rasta i otvaranju radnih mjesta te je korisna za turizam.

(25) Na temelju ovlasti koje su šefovi država ili vlada EU-a utvrdili u Izjavi iz Versaillesa, planom REPowerEU nastoji se čim prije postupno ukinuti ovisnost Europske unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. U tu svrhu, u dijalogu s državama članicama utvrđuju se najprikladniji projekti, ulaganja i reforme na nacionalnoj i regionalnoj razini te na razini EU-a. Cilj je tih mjera smanjiti sveukupnu ovisnost o fosilnim gorivima i potaknuti odmak od uvoza fosilnih goriva iz Rusije.

(26) Prema podacima za 2020. Irska ne uvozi sirovu naftu i plin iz Rusije. Ovisnost Irske o ruskom ugljenu (22 % uvoza ugljena) manja je od prosjeka EU-a, u kontekstu u kojem je i udio krutih fosilnih goriva u strukturi izvora energije (7,6 %) znatno niži od prosjeka EU-a. Iako je izloženost ruskoj nafti i plinu ispod prosjeka EU-a, zbog

[21] Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike. SL L 231, 30.6.2021., str. 159.

trenutačne geopolitičke situacije i visokih cijena energije Irska bi trebala hitno pojačati napore za ostvarivanje ciljeva u području energije iz obnovljivih izvora utvrđenih u nacionalnom energetskom i klimatskom planu. Irski akcijski plan za klimu uključuje ambiciozan cilj preobrazbe njezina energetskog sustava do 2030. Time će se Irskoj omogućiti da od 2018. do 2030. ostvari smanjenje ukupnih emisija stakleničkih plinova za 51 %. Potrebne reforme i razmjer te transformacije bit će znatni, od osiguravanja potrebnih javnih i privatnih ulaganja do pravodobnog ispunjavanja obveza. Potrebna je sveobuhvatna nadogradnja irske energetske infrastrukture kako bi se u potpunosti iskoristili obnovljivi izvori energije i ostvarili klimatski ciljevi Irske. Stvaranje okvira za ulaganja kojim će se olakšati i potaknuti ulaganja u prelazak na zelenu energiju bit će ključno za smanjenje ovisnosti o fosilnim gorivima. Kad je riječ o obnovljivim izvorima energije, i dalje postoje poteškoće u sustavu planiranja i izdavanja dozvola, što se posebno odnosi na dugo trajanje procedura izdavanja dozvola te dugotrajne i skupe žalbene postupke. Poboljšanjem učinkovitosti sustava planiranja i izdavanja dozvola osiguravanjem dostupnosti odgovarajućih resursa u svim fazama procesa planiranja i pojednostavnjenjem općeg okvira mogli bi se ubrzati veliki razvojni projekti, a time i zelena tranzicija. Osim toga, širenje i jačanje elektroenergetske mreže i potporne infrastrukture na ključnim lokacijama bit će ključno za smanjenje zagušenja. Konkretno, novim spojnim vodovima za prijenos električne energije sa susjednim zemljama doprinijet će se većoj sigurnosti opskrbe energijom. Nadalje, bit će potrebno povećanje kapaciteta za skladištenje energije i masovno uvođenje stanica za punjenje električnih automobila. Osim toga, razvojem nacionalne strategije za vodik iz obnovljivih izvora pridonijelo bi se diversifikaciji strukture izvora energije.

(27) Mjere energetske učinkovitosti bit će ključne za smanjenje potrošnje energije. Velike uštede energije potrebne su ne samo da bi se ostvarili klimatski ciljevi Irske, već i za postizanje cilja smanjenja neto emisija stakleničkih plinova na razini EU-a za 55 %. Iako je akcijski plan za klimu na pravom putu, Irska je dosad zaostajala kad je riječ o smanjenju emisija stakleničkih plinova. Primjenom načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu” i velikim uštedama energije u zgradama Irska bi mogla smanjiti svoju ovisnost o uvozu energije. Većom upotrebom električnih vozila mogla bi se iskoristiti domaća proizvodnja električne energije, čime bi se smanjilo oslanjanje na uvoz goriva. Budući da akcijski plan za klimu uključuje cilj od milijun električnih automobila na irskim cestama do 2030., potrebno je uvesti velik broj stanica za električno punjenje. Ciljevi za smanjenje emisija stakleničkih plinova i povećanje korištenja energije iz obnovljivih izvora i energetske učinkovitosti trebaju biti ambiciozniji radi usklađenja Irske s ciljevima paketa „Spremni za 55 %”.

(28) Iako će ubrzanje prelaska na klimatsku neutralnost i napuštanja fosilnih goriva stvoriti znatne troškove restrukturiranja u više sektora, Irska može iskoristiti mehanizam za pravednu tranziciju u kontekstu kohezijske politike kako bi smanjila socioekonomske posljedice tranzicije u najteže pogođenim regijama. Osim toga, Irska može iskoristiti i Europski socijalni fond plus kako bi poboljšala mogućnosti za zapošljavanje i ojačala socijalnu koheziju.

(29) Uzimajući u obzir Komisijinu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2022. i njegovo je mišljenje[22] navedeno u preporuci 1. u nastavku.

[22] U skladu s člankom 5. stavkom 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97.

(30) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je državama članicama europodručja preporučilo da mjere za provedbu preporuke o ekonomskoj politici europodručja poduzmu i u okviru svojih planova za oporavak i otpornost. Za Irsku se to posebno odražava u preporukama 1. i 2. u nastavku.

PREPORUČUJE da Irska u 2022. i 2023. poduzme mjere kojima je cilj:

1. Osigurati da rast tekućih rashoda koje financira država u 2023. bude u skladu s općim neutralnim smjerom politike, uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije i osobama koje bježe iz Ukrajine. Pripremiti se za prilagodbu postojeće potrošnje u skladu s razvojem situacije. Povećati javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetsku sigurnost, među ostalim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost, plana RePowerEU i drugih fondova EU-a. U razdoblju nakon 2023. provoditi fiskalnu politiku s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija. Suočiti se s očekivanim povećanjem rashoda za mirovine povezanih sa starenjem stanovništva osiguravanjem fiskalne održivosti državnog mirovinskog sustava.

2. Nastaviti s provedbom plana za oporavak i otpornost, u skladu s ključnim etapama i ciljnim vrijednostima iz Provedbene odluke Vijeća od 8. rujna 2021. Dostaviti programske dokumente kohezijske politike za razdoblje 2021.–2027. u cilju dovršetka pregovora s Komisijom i zatim početka njihove provedbe.

3. Usmjeriti napore na poticanje kružnog gospodarstva. Posebno, razviti infrastrukturu i politike za sprečavanje nastanka otpada, povećati oporabu i recikliranje sadržaja te razviti učinkovitiji sustav odvojenog prikupljanja otpada koji se može reciklirati, uključujući biorazgradivi otpad. Promicati sigurnije i čišće tokove otpadnih voda.

4. Smanjiti ukupnu ovisnost o fosilnim gorivima. Ubrzati uvođenje energije iz obnovljivih izvora, posebno energije vjetra na moru, među ostalim uvođenjem reformi za poboljšanje učinkovitosti sustava planiranja i izdavanja dozvola, posebno skraćivanjem trajanja procedura. Nadograditi energetsku infrastrukturu, među ostalim za skladištenje energije. Osigurati brzu provedbu dubinske obnove zgrada. Ubrzati elektrifikaciju prometa, među ostalim instalacijom infrastrukture za punjenje.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik